

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget)

Regionalpolitisk redegørelse 2000 af 15/3 2000.
(Redegørelse nr. R 12).

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

1. INDLEDNING

Som afslutning på en folketingsdebat den 25. februar 1999 vedtog Folketinget, at regeringen årligt skal redegøre for, hvordan gennemførte lovgivningsmæssige og administrative tiltag påvirker den økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling i de danske regioner samt hvilke tiltag, der vil kunne medvirke til at rette op på en eventuel skæv udvikling.

Regeringen fremlægger på denne baggrund regeringens regionalpolitiske redegørelse for 2000. Med denne redegørelse vil regeringen sætte fokus på udviklingen i de danske regioner og på betydningen af de seneste gennemførte administrative og lovgivningsmæssige tiltag for denne udvikling. I redegørelsen præsenteres endvidere nogle af de initiativer, som kan medvirke til at sikre gode udviklingsvilkår i de danske regioner. Redegørelsen indeholder også nogle fremadrettede overvejelser vedrørende mere viden om den regionale udvikling og vurdering af tiltags regionale effekt.

2. UDVIKLINGEN I DE DANSKE REGIONER

2.1. »En god regional udvikling«

Dansk økonomi har været i fremgang siden 1993. Mere end fem år med økonomisk vækst, vækst i beskæftigelsen og stort fald i ledigheden er kommet hele landet til gode. Den økonomiske vækst kan således aflæses i udviklingen i alle de danske regioner.

Væksten varierer dog i størrelse mellem de enkelte dele af landet. De senere år har væksten f.eks. været højere i landkommunerne end i bykommunerne. Hovedstadsregionen har i en lang periode haft en lavere vækst end resten af landet, men synes nu at have højere vækst end landsgennemsnittet.

Der er flere grunde til, at den økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling kan være for-

skellig fra region til region. En af grundene er, at der er forskelle i erhvervsstrukturen i regionerne og i væksten i de forskellige erhverv.

En »god regional udvikling« er derfor ikke nødvendigvis en ens udvikling. Det er en fordel for samfundsøkonomien, at den enkelte region udnytter sine individuelle vækstmuligheder. Men hvis udviklingen gik i retning af større ulighed i den regionale indkomst og beskæftigelse, ville det betyde, at nogle regioner blev dårligere stillet relativt i forhold til resten af landet. Målsætningen er således, at den regionale udvikling på *langt sigt* fører til mindre ulighed i beskæftigelse og økonomiske vilkår i regionerne.

At befolkning og økonomisk aktivitet koncentrerer sig i nogle enkelte stærke regioner er en situation, som de færreste ønsker. Det er derfor en mere eller mindre udtalt målsætning for den regionale udvikling, at der oppebæres en geografisk spredning i befolkning og økonomisk aktivitet.

Befolkningsudviklingen følger naturligt udviklingen i den økonomiske aktivitet i regionerne. Ved tilbagegang i den økonomiske aktivitet i en region vil der naturligt ske fraflytning til andre regioner, også selv om en vis gennemsnitsindkomst kan opretholdes – evt. via indkomstoverførsler. Men en større befolkningstilbagegang kan også få den konsekvens, at regionen får sværere ved at tiltrække nye virksomheder på grund af mangel på arbejdskraft, hvilket kan føre til en ond cirkel.

En god mobilitet i befolkningen er ønskelig, da den tilgængelige arbejdskraft derved udnyttes bedre. Men det er et faresignal, hvis der i en region sker en markant tilbagegang i befolkning og/eller økonomisk aktivitet.

I det følgende belyses udviklingen i de danske regioner i de seneste år. Bl.a. belyses den regionale udvikling i befolkning, indkomster og beskæftigelse. Det søges endvidere belyst, om udviklingen i de danske regioner i de senere år på disse områder er blevet mere lige eller ulige.

En nærmere talmæssig dokumentation af den regionale udvikling findes i *bilaget til redegørelsen*. Her findes også en analyse af de regionale forskelle i erhvervsstrukturen.

2.2. Udvikling i befolkning, indkomst og beskæftigelse

I perioden 1980 til 1999 har alle amter uden for Hovedstadsregionen med undtagelse af Bornholms og Storstrøms amter haft en *befolkningstil-*

vækst. Det samme gælder Hovedstadsregionen under ét. Inden for amterne er det bl.a. kommunerne på Lolland-Falster, omkring den vestlige del af Limfjorden, på de mellemstore øer og i den indre del af Hovedstadsregionen, der har oplevet en befolkningsstilbagegang.

Udviklingen i den samlede *skattepligtige indkomst*, opgjort pr. amt, har i perioden 1983-1998 været mest gunstig i de jyske amter, mens Bornholms amt og Hovedstadsregionen har haft en vækst i den samlede skattepligtige indkomst under landsgennemsnittet. For Hovedstadsregionen gælder det dog, at der i perioden efter 1995 har været en relativ høj vækst i den samlede skattepligtige indkomst.

På kommuneniveau har der i perioden 1983-1998 været den højeste vækst i skattepligtige indkomster i omegnen af Århus og i udkanten af Hovedstadsregionen. Også i Midtjylland har der været en høj vækst i den samlede skattepligtige indkomst pr. kommune. Den laveste vækst har bl.a. fundet sted på Lolland, Langeland og i den indre del af Hovedstadsregionen. Også området omkring Mors, dele af det sydlige Jylland, Fyn samt dele af Vestsjælland har haft en relativt lav vækst i den skattepligtige indkomst.

Sociale overførsler, skatter og tilskuds- og udligningssystemet bidrager til at mindske de økonomiske forskelle mellem regionerne. Således er de regionale forskelle i indkomster *efter* skat og overførsler mindre end de regionale forskelle i indkomster *før* skat og overførsler. Særligt indkomsterne i Storstrøms, Bornholms og Fyns amter kommer via skatter og overførsler tættere på landsgennemsnittet.

Udviklingen i *beskæftigelsen*, opgjort efter bopæl, har på amtsplan været mest gunstig i Århus og Vejle amter og mindst i Bornholms amt i perioden 1984-1998. Alle amter undtagen Bornholms amt har endvidere fået del i den generelt positive beskæftigelsesudvikling efter 1993. Inden for amterne er det kommunerne i den østlige del af Midtjylland og på store dele af Sjælland, der har oplevet en høj beskæftigelsesvækst, mens kommunerne i det indre af Hovedstadsregionen, i Nordjylland, omkring Limfjorden, i dele af Sønderjylland samt på Bornholm, Lolland-Falster og de mellemstore øer har haft en relativt lav eller negativ beskæftigelsesvækst. Opgjort efter arbejdssted har væksten i beskæftigelsen i den indre del af Hovedstadsregionen dog været relativt høj.

Udviklingen i *ledighedsprocenten* viser både et stort fald i ledigheden og en indsnævring i de regionale forskelle siden 1994. Ledighedsprocenten er højest på Lolland-Falster, Bornholm og Samsø, i området ved Sydfyn og i dele af det nordlige Jylland. Den laveste ledighed findes i dele af det sydvestlige Jylland og i dele af Hovedstadsregionen.

Overordnet set er der siden 1970 sket en stadig indsnævring af regionale forskelle i *indkomst pr. indbygger* og i de senere år også i *ledighedsprocenten*.

De regionale forskelle i *beskæftigede pr. indbygger*, opgjort efter arbejdssted, er derimod blevet større i perioden 1985-1998. Således er udviklingen gået i retning af, at nogle regioner, bl.a. Ribe og Vejle amter, har fået en større del af den samlede beskæftigelse set i forhold til indbyggertallet og andre, bl.a. Vestsjællands, Storstrøms og Bornholms amter, en mindre del.

3. KONSEKVENSER AF LOVGIVNINGSMÆSSIGE OG ADMINISTRATIVE TILTAG FOR UDVIKLINGEN I DE DANSKE REGIONER

Der træffes på flere niveauer beslutninger, der kan påvirke den økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling i regionerne. Det gælder således beslutninger i Folketinget, amter, kommuner, de regionale arbejdsmarkedsråd, virksomhederne mv. På alle disse niveauer er der et ansvar for at være opmærksom på den regionale udvikling.

I regeringen og Folketinget træffes beslutninger med betydning for hele det danske samfund. Her er både et ansvar for at være opmærksom på den samlede samfundsøkonomi og på den regionale udvikling.

Der er ikke fastsat krav om systematisk vurdering af eventuelle konsekvenser for den regionale udvikling i forbindelse med fremsættelse af lovforslag, som der f.eks. er om vurdering af erhvervs- og miljømæssige konsekvenser. I forbindelse med Folketingsbehandlingen af lovforslag bliver regionale spørgsmål dog også taget op og spiller således ofte en rolle i de beslutninger, som bliver truffet.

Med denne redegørelse tages et skridt hen imod en mere systematisk vurdering af administrative og lovmæssige tiltags konsekvenser for den regionale udvikling.

Til brug for redegørelsen er de enkelte ministerier anmodet om at foretage en vurdering af,

om der blandt administrative og lovmæssige tiltag, gennemført i 1999, er tiltag, der kan have konsekvenser for udviklingen i de danske regioner. Det være sig tiltag, som direkte eller mere indirekte kan påvirke regionale forhold som bosætning, beskæftigelse og erhvervsliv, udbud og tilgængelighed af service, indkomst mv.

I *redegørelsens bilag* findes en nærmere gennemgang af de enkelte administrative og lovmæssige tiltag, som vurderes at have regionale konsekvenser, samt af tiltagens mulige konsekvenser. I det følgende gives en sammenfatning af resultaterne.

Af administrative og lovmæssige tiltag gennemført i 1999 vurderes 12 lovmæssige og 2 administrative tiltag at kunne få mere end marginale regionale konsekvenser.

De lovmæssige tiltag omfatter bl.a. elreformen, oprettelsen af Hovedstadens Udviklingsråd, oprettelse af en pulje til regional udvikling, afvikling af det toldfrie salg i EU-landene samt anlæg af nye hovedlandeveisstrækninger. De administrative tiltag omfatter aftalen for forsvarrets ordning 2000-2004 samt godkendelse af udbydere af de nye korte videregående uddannelser.

Af de lovmæssige tiltag vurderes 9 at kunne få positive regionale konsekvenser, mens 3 vurderes i mere eller mindre grad at kunne få negative regionale konsekvenser. Elreformen medfører effektiviseringer, der kan forårsage afskædelser i visse dele af sektoren. Den regionale fordeling af beskæftigelsesvirkningerne kendes dog ikke på forhånd. Modsat vil der inden for vedvarende energi skabes nye arbejdspladser i kraft af, at den vedvarende energi får langt større betydning i fremtiden. For samfundet som helhed indebærer effektiviseringerne endvidere en økonomisk gevinst.

Afviklingen af det toldfrie salg forventes ligeledes at medføre et tab på omkring 1.800 arbejdspladser i de egne af landet, hvorfra der drives færge- og flytrafik til andre EU-lande. For landet som helhed vurderes dog på lang sigt vundet omkring 2.200 arbejdspladser ved afviklingen.

Oprettelse af Hovedstadens Udviklingsråd ventes at fremme erhvervsudviklingen i Hovedstadsområdet og puljen til regional udvikling understøtter iværksættelsen af strukturelle tiltag, der kan forbedre den regionale udvikling. Med de nye hovedlandeveisstrækninger i Jylland, på Fyn og Sjælland sker en forbedring af

transportinfrastrukturen. I anlægsfasen vurderes tiltaget endvidere at have en væsentlig positiv beskæftigelseseffekt.

Aftalen om forsvarrets ordning 2000-2004 medfører en række strukturelle tilpasninger, som samlet betyder en væsentlig besparelse men også en reduktion på mere end 3.000 faste årsværk inden for hæren, søværnet, flyvevåbnet, det værnssælles område samt hjemmeværnet. Ca. 58 pct. af reduktionen sker i Hovedstadsområdet, 30 pct. i Storstrøms og Vestsjællands amter, 11 pct. i Fyns og Bornholms amter, mens den samlede reduktion i Jylland udgør omkring 1 pct.

Godkendelsen af uddannelsesinstitutioner som udbydere af de nye korte videregående uddannelser vurderes at have både positive og negative konsekvenser for de regionale uddannelsesudbud. Der vil således blive færre regionale uddannelsesudbydere, men uddannelserne vil samtidig blive bredere og kvalitetsmæssigt forbedrede. De nye regionale uddannelsesmiljøer for korte videregående uddannelser vil have den fornødne tyngde til at kunne fungere som regional spydspids og dermed bidrage til den regionale udvikling.

4. INITIATIVER TIL FORBEDRING AF DEN REGIONALE UDVIKLING

Initiativer på en række områder kan få betydning for udviklingen i de danske regioner. Det viser vurderingen af de administrative og lovmæssige tiltag gennemført i 1999. Men hvilke initiativer er det, der kan medvirke til at sikre en god udvikling i de danske regioner?

En god regionaludvikling sikres bedst ved at sikre gode udviklingsvilkår i de danske regioner. Indsatsen omfatter således både initiativer til forbedring af udviklingsvilkårene for dansk økonomi generelt, og initiativer med mere direkte regionalt sigte. Regeringens indsats til forbedring af de regionale vilkår omfatter således områder som den generelle økonomiske politik, arbejdsmarkedspolitikken, erhvervspolitikken, uddannelsespolitikken, infrastruktur og offentlig service. Staten medfinansierer endvidere EU's strukturprogrammer i særligt udsatte egne af landet.

4.1. Fortsat økonomisk fremgang

Danmark har siden 1993 oplevet en kraftig økonomisk vækst. Dansk økonomi befinder sig så-

ledes i en gunstig situation med høj beskæftigelse, lav ledighed og overskud på de offentlige finanser. Det har haft betydning for udviklingen i hele landet.

Det har været nødvendigt med en afdæmpning af væksten for at undgå en overophedning af økonomien og lette presset på arbejdsmarkedet. Den økonomiske politik er derfor blevet strammet til, og det vil også i den kommende tid være nødvendigt med en tilbageholdende økonomisk politik. Samtidig er det nødvendigt, at der sker en udvidelse af arbejdsstyrken, så en fornyet opgang ikke bremses af flaskehalsproblemer og uholdbart store lønstigninger, der kan forværre virksomhedernes konkurrenceevne over for udlandet.

I de kommende år bliver en af de væsentligste udfordringer at skabe et mere rummeligt arbejdsmarked med plads til de udsatte grupper på arbejdsmarkedet. Der skal derfor oprettes flere fleksjob og sikres en bedre integration af flygtninge og indvandrere på arbejdsmarkedet, særligt, hvor der kan forudses mangel på arbejdskraft.

4.2. Den regionale arbejdsmarkeds- og erhvervs politik

Med arbejdsmarkedsreformen, som trådte i kraft i 1994, er sket en decentralisering af arbejdsmarkedsindsatsen, således at indholdet i arbejdsmarkedspolitikken bestemmes tættere på virksomhederne og de ledige. Der blev oprettet 14 regionale arbejdsmarkedsråd sammensat af lokale repræsentanter for lønmodtagere, private arbejdsgivere og kommuner. De regionale arbejdsmarkedsråd fik til opgave at prioritere og dimensionere indsatsen i regionerne.

Et hovedformål med den lokalt styrede arbejdsindsats er at forebygge arbejdskraftmangel i virksomhederne, så der ikke opstår flaskehalsproblemer. Flaskehalse kan ud over store lokale konsekvenser få indflydelse på den samlede økonomi. Således kan mangel på arbejdskraft føre til et lønpres med afsmittende effekt for hele arbejdsmarkedet.

Arbejdsmarkedsreformens mere fleksible system, kombineret med rådernes regionale kendskab til arbejdsmarkedet og virksomhederne er langt mere effektivt til at bekæmpe flaskehalse, end det tidligere arbejdstilbudssystem.

Den regionale arbejdsmarkeds politik har ved at medvirke til at øge og forbedre sammensætningen af arbejdsstyrken forbedret mulighederne for at opnå og fastholde en positiv udvikling i

beskæftigelse og ledighed, uden at der opstår mangel på arbejdskraft og inflationære tendenser.

Med det formål at danne grundlag for en bredere vurdering af, om det er muligt og hensigtsmæssigt at fastsætte færre centrale krav til aktiveringsindsatsen er der i en 2-årig periode fra 2000 iværksat forsøg i to AF-regioner - Århus og Ringkøbing. Forsøgsregionerne har fået mulighed for en større grad af frihed til ud fra regionale behov at prioritere en tidlig indsats overfor ledige og til at prioritere mellem de arbejdsmarkedspolitiske redskaber.

Regeringen introducerede med Erhvervsministeriets regionalpolitiske redegørelse i 1995 en nyorientering i den regionale erhvervs politik. Med redegørelsen introduceres en regional erhvervs politik, som er baseret på den enkelte regions særlige ressourcemeråder eller styrkepositioner. I stedet for at forsøge at gøre regionerne lige eller ens skal udviklingen tage udgangspunkt i det erhvervsliv, der er i regionen - eller som man ønsker i regionen.

Hermed skete samtidig et skifte væk fra direkte tilskud til virksomheder. Den erhvervs politiske indsats skal sikre, at virksomhederne har de rette rammebetingelser i form af institutionel udbygning, infrastruktur, naturressourcer samt viden og evner. Med de rette rammebetingelser kan virksomhederne udvikle sig og forbedre deres konkurrenceevne.

I det følgende gives nogle eksempler på de instrumenter, der benyttes i den regionale erhvervs politik.

Der er for det første *Erhvervsknudepunkterne*, som blev introduceret med den regionalpolitiske redegørelse i 1995. Knudepunkterne blev introduceret med henblik på at få koordineret beslutninger fra de mange aktører, der er i den regionale erhvervs politik. Knudepunkterne fungerer som dialogforum med politisk deltagelse fra bl.a. amt, kommuner og det regionale arbejdsmarkedsråd og med deltagelse af en række andre erhvervs politiske aktører.

Et andet redskab er de regionale *erhvervsudviklingsprogrammer*. Regionale erhvervsudviklingsprogrammer er udtryk for en samlet strategi med en målsætning for et områdes erhvervs mæssige udvikling og midler til gennemførelse af denne målsætning. Et program består som hovedregel af fire elementer - en samarbejdsaf tale mellem de involverede parter - oftest amtskommuner og kommuner i et erhvervsgeografisk sammenhængende område - analyser af re-

gionens ressourceområder, trusler og muligheder, en programbeskrivelse med overordnede mål, indsatsområder og organisation samt handlingsplaner med budgetter, aktiviteter og projekter.

De regionale erhvervsudviklingsprogrammer videreudvikles indholdsmæssigt i den nye anden generation af programmerne, hvor der via demonstrationsprojekter sættes bl.a. fokus på kritiske rammebetingelser, erhvervsservice, nye muligheder i informations- og kommunikationsteknologien, effektmåling og dialog med virksomhederne.

Endvidere skal nævnes de *særlige indsatsområder*. Selv om den regionale erhvervs politik er baseret på regional tilrettelægning af en indsats, der skaber gode rammebetingelser, kan der være områder, der i en periode har brug for særlig bevågenhed. Det kan skyldes lukning af en større virksomhed i området eller andre større konjunkturudsving.

Erhvervsministeriet tilbyder i sådanne tilfælde deltagelse i en »særlig indsats«. I samspil med regionale og lokale parter formuleres en erhvervs politisk strategi for området med fastlæggelse af projekter, der skal gennemføres. I nogle tilfælde kan enkelte projekter medfinansieres fra varslingspuljen. Her fungerer Erhvervsministeriet som katalysator for processen og som dørråbner eksempelvis til de øvrige ministerier. I arbejdet lægges der vægt på, at initiativer og forslag udarbejdes af regionen, så der bliver tale om en »bottom-up« proces, da regional opbakning og engagement er afgørende for succes.

Varslingspuljen kan anvendes i forbindelse med varsling af afskedigelser af større omfang eller afskedigelser der vil medføre en markant stigning i arbejdsløsheden i særligt udsatte lokalområder. Varslingspuljen er som udgangspunkt på 75 mio. kr. årligt, i 2000 dog på ca. 45 mio. kr. Varslingspuljeindsatsen består både af erhvervs- og arbejdsmarkeds mæssige foranstaltninger, der koordineres, idet det er det regionale arbejdsmarkedsråd i samarbejde med TIC og evt. andre regionale aktører, der udarbejder forslag til anvendelse af puljemidlerne.

TIC (de tidligere Teknologiske Informationscentre) er et net af regionale enheder, typisk én i hver amt, koordineret via den centrale enhed TIC-Danmark. TIC giver uvildig og gratis rådgivning til de små- og mellemstore virksomheder. TIC-nettet rådgiver og informerer virksomhederne bredt, herunder om generelle erhvervs-

politiske initiativer, nationale og regionale erhvervsfremmeordninger mv.

Regeringen har i 1999 indgået en aftale med Amtsrådsforeningen om et fremtidens TIC. Aftalen giver regionerne mulighed for, gennem deltagelse i finansieringen, at få mere indflydelse på arbejdet i den regionale TIC-enhed. Herved forbedres sammenhængen med regionens øvrige erhvervs politiske prioriteringer.

Endelig skal fremhæves regeringens landsplanredegørelse for 2000. Et bedre samspil mellem erhvervsudviklingsstrategier og kommune- og regionplaner kan sikre et bæredygtigt grundlag, som vil være en væsentlig konkurrenceparameter både for byer og virksomheder. Samspillet mellem erhvervsudviklingsstrategier og kommune- og regionplaner samt mulighederne for en bæredygtig regional udvikling konkretiseres i et eksempelprojekt som opfølgning på landsplanredegørelse.

I landsplanredegørelsen opfordres kommuner og amter endvidere til at gennemføre et serviceeftersyn af arealudlæg til erhvervsudvikling. Bl.a. for at sikre, at store arealudlæg til erhverv ikke skaber usammenhængende byer med stor afstand mellem bolig og erhverv, samt at infrastrukturen udnyttes optimalt. Dette konkretiseret ligeledes i eksempelprojekter.

4.3. Det regionale uddannelsesudbud og kultur

Der skal bevares et geografisk bredt dækkende udbud af uddannelser i Danmark. Den nuværende struktur med mange, små og spredte videregående uddannelsesinstitutioner betyder dog, at det for nogle mindre institutioner kan være vanskeligt at fastholde og videreudvikle attraktive, brede og fagligt stærke studiemiljøer, der kan understøtte en regional kompetenceopbygning og modvirke tendensen til, at unge i stigende grad søger mod universitetsuddannelserne og de store universitetsbyer. Dette har ikke mindst betydning i lyset af udsigten til små ungdomsårgange i de kommende år.

Regeringen sigter derfor med de igangværende strukturreformer for korte og mellemlange videregående uddannelser mod at skabe grundlag for stærke bæredygtige faglige uddannelsesmiljøer og samtidig sikre et regionalt uddannelsesudbud, ved at tage udgangspunkt i de nuværende institutioner som uddannelsessteder, for at disse kan udvikles og videreføres.

Med strukturreformerne sker en samling af flere uddannelser inden for én større og stærkere institution for herigennem at danne grundlag

for et fagligt kvalitetsløft af uddannelserne og for udviklingen af institutionerne til regionale udviklings- og videnscentre, herunder som centre for praksisrelevant viden og formidling til brugere og aftagere i regionen.

Regeringen fremsætter i starten af året lovforslag om dannelse af en ny institutionsform for fortrinsvis mellemlange videregående uddannelser, *Centre for Videregående Uddannelse* (CVU). Den nye institutionsform skal gøre det muligt at etablere fagligt bredere og mere bæredygtige uddannelsesmiljøer, der er rustet til at sikre et tæt samspil mellem uddannelserne samt et regionalt samspil mellem uddannelsesmiljøet og de professioner og arbejdsområder, som centret uddanner til. I lovforslaget lægges der vægt på, at CVU-etableringer, som i øvrigt sker på frivillig basis, må tage udgangspunkt i de nuværende institutioner som uddannelsessteder og bevare den styrke, som disse besidder.

Regeringen fremsætter samtidig forslag om etablering af et nyt universitet, *Danmarks Pædagogiske Universitet* (DPU), som samler og danner ramme for en styrkelse og et kvalitetsløft af den pædagogiske forskning. Forslaget indebærer en regionalisering af efter- og videreuddannelsesopgaver til og med diplomniveau til CVU'er.

De korte videregående uddannelser har hidtil været præget af et stort antal meget specialiserede og snævert rettede uddannelser, spredt på mange uddannelsessteder. Flere af uddannelserne har ikke opnået tilstrækkelig anerkendelse til at give videre uddannelsesadgang, hvilket har ført til uddannelsesmæssige blindgyder.

Med reformen af de korte videregående uddannelser, som blev påbegyndt ved lov i 1997, sigtes mod at afløse de mange uddannelser med færre bredere kompetencegivende uddannelser med en tydeligere og stærkere profil. De 75 forskellige uddannelser afløses således fra den 1. august 2000 af 13 nye uddannelser.

Reformen af de korte videregående uddannelser (KVU) betyder en regional samling af uddannelserne i færre, men bredere og stærkere uddannelsesmiljøer for derved at skabe et bedre grundlag for, at uddannelsesinstitutionerne kan fungere som spydspids for regionen. I udbudsplaceringen af uddannelserne er det søgt at sikre, at der sker en hensigtsmæssig regional dækning af uddannelsesudbuddet. Det har således været målet, at der i alle regioner findes et bæredygtigt uddannelsesmiljø, som tilgodeser ønsket om større og stærkere uddannelsesmiljøer

og en hensigtsmæssig uddannelsessammensætning på KVU-området.

Der er regioner eller geografiske områder, der er særligt svagt stillet generelt eller i forhold til visse typer af uddannelser. For disse områder er det relevant, at der gennemføres såkaldt *forlagt undervisning* for at opnå den ønskede regionale spredning af uddannelsesudbuddet.

Erhvervsskolernes fremtidige institutionsmæssige struktur vil blive taget op i en redegørelse om erhvervsskolernes struktur i foråret 2000. Oprettelsen af akademier, som kan understøtte processen med at etablere kraftfulde regionale centre inden for KVU, vil også blive behandlet heri.

Adgangen til *kulturelle aktiviteter* har også betydning for befolkningens levevilkår og dermed de regionale udviklingsmuligheder. Af de samlede offentlige udgifter til kultur bruges 60 pct. i kommunerne, mens 40 pct. af udgifterne afholdes af staten.

Hvor de kommunale kulturudgifter er fordelt bredt geografisk, falder den største del af de statslige drifts- og anlægsudgifter til kulturinstitutioner og kunstneriske uddannelser i Hovedstadsområdet, i og med at de store nationale kulturinstitutioner af historiske årsager er placeret her. Udgifterne til kunststøtteordninger mv. fordeles derimod primært uden for Hovedstadsområdet, hvilket også gælder tilskud fra Lokale- og Anlægsfonden, hvor mere end 90 pct. af tilskuddene fordeles til provinsen.

Med den nye lov om *regionale kulturaftaler* kan kulturministeren indgå frivillige fireårige aftaler med amtskommuner og kommuner. Den enkelte aftale skal dels fastlægge et samlet statstilskud til de aktiviteter, som aftalen omfatter, dels fastlægge målsætninger for disse aktiviteters omfang, kvalitet og indhold samt den kommunale egenfinansiering. Hermed overlades både initiativ og beslutningskompetance til regionerne.

4.4. Transportinfrastrukturen

Transportinfrastrukturen har betydning for de økonomiske og erhvervsmæssige udviklingsmuligheder både for landet som helhed og for de enkelte regioner. Det er således afgørende for den regionale udvikling, at alle egne i landet har en god tilgængelighed.

De store investeringsprojekter er spredt ud over landet. Projekternes størrelse betyder dog, at investeringsaktiviteten i de enkelte regioner

varierer over tiden afhængig af færdiggørelsen af de enkelte projekter.

Det vigtigste enkeltprojekt fra de seneste års infrastrukturinvesteringer er *Storebæltsforbindelsen*, som betyder ubrudt vej- og baneforbindelse mellem alle større landsdele. På samme måde vil *Øresundsforbindelsen* knytte Danmark og Skåne tættere sammen og medvirke til at gøre Øresundsregionen til et potentielt kraftcenter.

Regeringen har endvidere i samarbejde med den tyske regering foretaget tekniske, miljømæssige og økonomiske undersøgelser vedrørende en eventuel fast forbindelse over *Femer Bælt*. Undersøgelserne skal danne grundlag for en politisk beslutning om det videre forløb.

I 1990'erne har de statslige vejinvesteringer været præget af færdiggørelse af det store motorvejs-H. I tiden efter færdiggørelsen af det store H er igangsat en række nye vejprojekter især i Jylland.

Den kollektive trafik har stor betydning i pendlingstrafikken og i trafikken i forbindelse med de større byer og er således med til at binde landet sammen. Den kollektive trafik er endvidere af særlig interesse for den del af befolkningen, som ikke har adgang til egen bil.

For *flytrafikkens* vedkommende har der siden 1997 været fri adgang til erhvervmæssig luftfart. I konsekvens af etableringen af Storebæltsforbindelsen er der sket tilpasninger af indenrigsflytrafikken.

For *færgetrafik* er der sket en række markante ændringer af trafikken på Kattegat ved indførelse af højhastighedsfærger og omlægning af færgetrafikken.

Regeringen har i forbindelse med Finanslovaftalen 2000 indgået trafikaftale for *jernbanen og vejområdet*. Med aftalen tilføres øgede ressourcer til forbedringer og vedligeholdelsen af infrastrukturen både i Øst- og Vestdanmark. Aftalen er bl.a. finansieret ved, at Københavns Havn, som led i omstillingen til den nye Øresundsregion, omdannes til et statsligt selskab.

Ansvar for den *regionale og lokale kollektive trafik* ligger i vid udstrækning hos de myndigheder, der er tættest på borgerne, og dermed kunderne i den kollektive trafik. Som led i aftalen om jernbanen indledes forhandlinger med amtskommunerne om en mulig overdragelse af driften af privatbanerne – herunder banernes infrastruktur – fra staten til amtskommunerne.

Regeringen vil endvidere undersøge, hvordan en dialog kan udvikles med henblik på at etablere et samarbejde, der kan bidrage til ud-

vikling af kvaliteten i den regionale og lokale trafik.

Igennem de sidste år er der gennemført en række forsøg med kollektiv trafik i tyndtbefolkede områder. Forsøgene har bl.a. fokuseret på forbedringer gennem større fleksibilitet og øget kundeorientering. Som opfølgning på Trafikministeriets undersøgelse af den kollektive trafik i tyndtbefolkede områder fra 1998 er der i perioden 1999-2003 afsat 90 mio. kr. i omstillingsstøtte med henblik på at skabe grundlag for en generel forbedring af den kollektive trafik i disse områder.

I 1999 vedtoges endvidere en lov, som gør det muligt at udvide den kollektive fjerntrafik med forsøg med fjernbustrafik. Bl.a. åbnes mulighed for etablering af fjernbusruter over Storebælt. Dette har især betydning i relation til trafikudbudet i tyndtbefolkede områder.

4.5. Informationsteknologi og netværkssamfundet
Kommunikationsinfrastrukturen binder Danmark sammen i et netværkssamfund. Regeringen har i december 1999 fremlagt en række IT-politiske initiativer, som skal sætte Danmark i front på IT-området.

Initiativerne vedrører fem indsatsområder: Livslang læring, E-handel i topklasse, bedre og billigere digital forvaltning, en særlig dansk indsats på Internettet og etableringen af to IT-fyrtårne i Danmark.

I 2000 igangsættes to regionale forsøg med etablering af IT-miljøer i Nordjylland og i Ørestaden, der skal demonstrere potentialet i netværkssamfundet for borgere og virksomheder.

Et andet initiativ er opbygning af et virtuelt universitet, som udbyder fjernundervisning via Internet.

Der afholdes i foråret 2000 tre regionale IT-politiske konferencer. Regeringen vil endvidere i efteråret afgive en netværksredegørelse til Folketinget suppleret med yderligere forslag til IT-politikens opfølgning.

4.6. Kommuner og amtskommuner

Kommuner og amtskommuner varetager størsteparten af den offentlige service og den fysiske planlægning i de danske regioner. Derfor spiller kommuner og amtskommuner også en stor rolle for regionernes evne til at fastholde og tiltrække nye borgere og virksomheder.

De overordnede rammer for udviklingen i de offentlige udgifter fastsættes i kommunefor-

handlingerne, men udmøntes af de enkelte kommuner og amtskommuner.

Tilskuds- og udligningssystemet er et væsentligt bidrag til at opnå en velafbalanceret regional udvikling på det område. Dette system sikrer mere ensartede økonomiske vilkår for landets kommuner og amtskommuner og medvirker dermed til at give mere ensartede udviklingsvilkår for regionerne.

En del af tilskudsmidlerne er endvidere reserveret til kommuner, som vurderes at være særligt vanskeligt stillede. I vurderingen heraf indgår bl.a., om kommuner med mindre øer har særlige merudgifter som følge af de geografiske forhold.

Tilskuddet, som ydes til kommuner på visse mindre øer som kompensation for *merudgifter* som følge af deres ø-beliggenhed, er fra 2000 forhøjet.

Fra 1999 er afsat en pulje på 15 mio. kr. med henblik på tilskud til særligt vanskeligt stillede kommuners medfinansiering af EU-projekter. Ordningen skal bidrage til erhvervsudvikling og beskæftigelsesfremme i særligt vanskeligt stillede kommuner, som kan have svært ved at medfinansiere nye fremadrettede projekter, som får tilskud fra de regionale EU-støtteordninger.

Som led i aftalen mellem regeringen og Kommunernes Landsforening om kommunernes økonomi i 2000 er puljen til særligt vanskeligt stillede kommuner forøget med 40 mio. kr. fra 2000 med henblik på at tilgodese kommuner, der som følge af regionaløkonomisk udvikling er i økonomiske vanskeligheder.

Regeringen har endelig taget en række initiativer, der skal fjerne barrierer i lovgivningen for samarbejde mellem kommuner og for kommunesammenlægninger. Fjernelse af disse barrierer vil på sigt kunne understøtte mulighederne for effektivt at yde offentligt service lokalt og regionalt.

4.7. EU's Strukturpolitik

EU-landenes stats- og regeringschefer indgik i 1999 aftale om et fælles handlingsprogram, Agenda 2000, som skal styrke fællesskabspolitikkerne og fastlægger den finansielle ramme for EU for perioden 2000-2006.

Under Agenda 2000 gennemføres en reform af EU's strukturpolitik og strukturfondene, som finansierer den strukturpolitiske indsats. Med reformen sker en koncentration, forenkling og decentralisering af indsatsen. Det betyder bl.a., at de hidtidige mål 2- og 5b samles i et nyt mål

2, som kommer til at omfatte både landdistrikter og industriområder i tilbagegang. Der henvises i øvrigt til *bilaget*, afsnit 3, om de danske mål 2-områder i perioden 2000-2006.

Mål 2-indsatsen medfinansieres med i alt ca. 1.154 mio. kr., svarende til ca. 165 mio. kr. pr. år, fra EU's Regional- og Socialfond og et matchende dansk offentligt beløb. Det er noget lavere end i sidste strukturfondsperiode, 1994-1999. Her bidrog Landbrugsfonden til EU's medfinansiering af mål 2- og 5b-indsatsen, som udgjorde ca. 240 mio. kr. årligt. Fra dansk side medfinansieres indsatsen med et matchende beløb. Dette beløb kan komme fra staten men også fra amtskommuner og kommuner.

Der sker dog ændringer på andre områder. Bl.a. skal nævnes at der via Fødevarerministeriets *landdistriktsprogram*, som dog endnu afventer Kommissionens godkendelse, ventes tilført i alt ca. 144 mio. kr. fra EU og et matchende dansk offentligt beløb i perioden 2000-2006 til fremme af udviklingen i landdistrikterne i hele landet. Ligeledes skal nævnes, at Interreg fortsætter i den kommende strukturfondsperiode. Danmark har i den forbindelse fået tildelt i alt ca. 229 mio. kr. fra EU til grænseoverskridende og tværregionalt arbejde.

Endelig skal det nævnes, at der for de områder, som tidligere har modtaget regionalstøtte og ikke i den nye periode er omfattet af mål 2, iværksættes en overgangsordning.

5. KONKLUSION OG FREMADRETTEDE OVERVEJELSER

Der har overordnet set været en *væsentlig økonomisk fremgang* i de danske regioner i de senere år. Samlet set er der, i hvert fald i de gennemsnitlige indkomster, ligeledes tale om en indsnævring af forskelle regionerne imellem. Hovedstadsregionen har på det seneste oplevet et løft i vækstraten og en højere vækst i beskæftigelse og samlet indkomst end det meste af landet. Det er selvfølgelig bemærkelsesværdigt, idet Hovedstadsregionen set over en længere årrække har haft forholdsvis lave vækstrater i forhold til det øvrige land. Det er dog vigtigt at huske, at der er tale om en mere positiv udvikling i Hovedstadsregionen – ikke en mindre positiv udvikling i de øvrige del af landet.

Der er tilsyneladende regioner, som for tiden ikke får samme del i den positive udvikling som resten af landet. Det drejer sig generelt om om-

råder præget af udkantsforhold som Lolland, Bornholm, Langeland og andre mellemstore øer samt enkelte egne af Jylland. Der er derfor grund til at holde særligt godt øje med udviklingen i disse regioner.

I de kommende år vil den økonomiske vækst ske i et mere afdæmpet tempo. Det vil på lang sigt betyde en mere stabil udvikling, men betyder lige nu og her en lavere vækst i de danske regioner end i de senere år. Dette er endnu en grund til at være opmærksom på udviklingen i de mindre gunstigt stillede regioner.

Vurderingen af, hvordan gennemførte administrative og lovmæssige tiltag påvirker udviklingen i de danske regioner, peger på både positive og negative regionale konsekvenser hos nogle af de gennemførte tiltag i 1999. De negative regionale konsekvenser findes hos nogle enkelte større tiltag, og der er således ikke tegn på en generel negativ påvirkning eller skævvridning af den regionale udvikling gennem de gennemførte administrative og lovmæssige tiltag.

Vurderingen af administrative og lovmæssige tiltags påvirkning af udviklingen i de danske regioner bør ses i sammenhæng med et billede af den aktuelle regionale udvikling. Derfor omfatter denne redegørelse også en beskrivelse af de senere års udvikling i de danske regioner, men det kan samtidig overvejes, om der bør skaffes mere viden om den regionale udvikling og vurdering af tiltags regionale effekt.

Der vil således i de fremtidige regionalpolitiske redegørelser ske en udbygning af beskrivelsen af de regionale udvikling med en fremadrettet vurdering af den regionale udvikling. Den fremadrettede vurdering kan bl.a. bygge på den vurdering af den regionale udvikling i beskæftigelse og ledighed, som de regionale arbejdsmarkedsråd allerede foretager i dag.

Til brug for de fremtidige regionalpolitiske redegørelser igangsættes en undersøgelse vedrørende regioner, der har haft en mindre gunstig udvikling. Bl.a. vil der blive set på, hvad der kan forklare udviklingen i disse regioner, og hvilke barrierer og muligheder, der kan identificeres. Heri bør indgå de lokale beslutningstageres vurdering af de fremtidige udviklingsmuligheder for regionerne.

Med henblik på at opnå et bedre overblik over den regionale effekt af tiltag bør skaffes et overblik over den samlede størrelse af de nationale og EU-tilskud, som tilføres de danske regioner. Et udvalg under Finansministeriet om administration af EU's strukturfonde vil se på muligheden for at forbedre koordinationen mellem strukturfondene og de øvrige nationale og regionale støtteordninger, og i den forbindelse vil udvalget opstille en oversigt over den regionale fordeling af tilskud.

Endelig vil der blive indledt et tværministerielt arbejde om regional konsekvensvurdering. Dels med henblik på at udarbejde en vejledning med rutiner for regional konsekvensvurdering af administrative og lovmæssige tiltag og dels for at se på, om der bør stilles krav om, at en vurdering af eventuelle regionale konsekvenser indgår i beslutningsgrundlaget for større lovgivningsmæssige og administrative tiltag.

Hermed slutter redegørelsen.

---

67. møde

Tirsdag den 21. marts 2000 kl. 13.00

Dagsorden

1) Spørgsmål til ministrene.

(Spørgetimen).

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 205:

Forslag til lov om ændring af lov om merværdiafgift (momsloven). (Momsfritagelse for sport).

Af skatteministeren (Ole Stavad).

(Fremsat 23/2 2000. Første behandling 29/2 2000. Betænkning 15/3 2000. Anden behandling 16/3 2000).

3) Tredje behandling af lovforslag nr. L 81:

Forslag til lov om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger.

Af by- og boligministeren (Jytte Andersen).

(Fremsat 3/11 99. Første behandling 24/11 99. Betænkning 22/2 2000. Anden behandling 16/3 2000).

4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 96:

Forslag til lov om ændring af lov om ungdomsskoler. (Aftaler om ungdomsskolevirksomhed).

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 17/11 99. Første behandling 3/12 99. Betænkning 29/2 2000. Anden behandling 16/3 2000).

5) Tredje behandling af lovforslag nr. L 130:

Forslag til lov om ændring af lov om almen voksenuddannelse og lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. (Udbud og centerstruktur, økonomistyring af voksenuddannelsescentre, deltagerbetaling m.v.).

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 3/12 99. Første behandling 7/12 99. Betænkning 3/3 2000. Anden behandling 16/3 2000).

6) Tredje behandling af lovforslag nr. L 150: Forslag til lov om ændring af lov om befordringsrabat til studerende ved videregående uddannelser. (Rabat på befordring til og fra udlandet).

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 9/12 99. Første behandling 14/1 2000. Betænkning 29/2 2000. Anden behandling 16/3 2000).

7) Tredje behandling af lovforslag nr. L 104:

Forslag til lov om ændring af lov om tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling. (Forlængelse af ordning med mulighed for at tilbageholde stofmisbrugere i behandling).

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 1/12 99. Første behandling 12/1 2000. Betænkning 2/3 2000. Anden behandling 16/3 2000).

8) Tredje behandling af lovforslag nr. L 166:

Forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, lov om social service, lov om aktiv socialpolitik og lov om psykologer. (Om sammensætningen af de sociale nævn m.v., Det Rådgivende Praxisudvalg, Det Sociale Råd, advokatbistand, psykologers tavshedspligt m.v.).

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 12/1 2000. Første behandling 27/1 2000. Betænkning 2/3 2000. Anden behandling 16/3 2000).

9) Tredje behandling af lovforslag nr. L 169:

Forslag til lov om forhøjelse af hædersgaver.

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 19/1 2000. Første behandling 2/2 2000. Betænkning 2/3 2000. Anden behandling 16/3 2000).

10) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 19:

Forslag til folketingsbeslutning om tiltrædelse af aftale om økonomisk partnerskab og politisk samordning og samarbejde mellem Det Europæiske Fællesskab og dettes medlemsstater på den ene side og De Forenede Mexicanske Stater på den anden side.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).

(Fremsat 27/10 99. Første behandling 8/12 99. Betænkning 17/3 2000).

11) Anden behandling af lovforslag nr. L 179:

Forslag til lov om administrationen af tilskud fra Den Europæiske Socialfond.

Af arbejdsministeren (Ove Hygum).

(Fremsat 27/1 2000. Første behandling 11/2 2000. Betænkning 15/3 2000).

12) Forespørgsel nr. F 30:

Forespørgsel til arbejdsministeren, undervisningsministeren og socialministeren [om regeringens konkrete planer for forbedring af sikkerhed og sundhed for elever og studerende samt børn i daginstitutioner].

Af Anne Baastrup (SF), Susanne Clemensen (CD), Jette Gottlieb (EL) og Tove Videbæk (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 18/1 2000. Fremme af forespørgslen vedtaget 25/1 2000).

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 98:

Forslag til folketingsbeslutning om adgang til at oprette tværfaglige arbejdsløhedskasser.

Af Rikke Hvilshøj (V), Knud Erik Kirkegaard (KF), Mogens Andreassen (DF) og Tom Behnke (FRI) m.fl.

(Fremsat 22/2 2000).

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 106:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af filosofikum på de lange videregående uddannelser.

Af Gitte Lillelund Bech (V) og Knud Erik Kirkegaard (KF) m.fl.

(Fremsat 25/2 2000).

Meddelelser fra formanden**Formanden:**

Fra medlem af Folketinget Ole Donner, der har orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 23. marts 2000 atter kan give møde i Tinget.

Knud Wilsons hverv som midlertidigt medlem af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Medlemmer af Folketinget Ester Larsen (V), Henriette Kjær (KF), Birthe Skaarup (DF), Yvonne Herløv Andersen (CD) og Tom Behnke

(FRI) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at sikre visse optikere en varig autorisation.
(Beslutningsforslag nr. B 122).

Medlemmer af Folketinget Henning Grove (KF), Christian Mejdahl (V), Christian H. Hansen (DF), Annie Lunde Hansen (CD), Ole M. Nielsen (KRF) og Thorkild B. Fransgaard (FRI) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om loft over den kommunale grundskyld på produktionsjord.
(Beslutningsforslag nr. B 123).

Medlemmer af Folketinget Jan Petersen (S), Anders Fogh Rasmussen (V), Bendt Bendtsen (KF), Jes Lunde (SF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Peter Duetoft (CD), Elisabeth Arnold (RV), Frank Aaen (EL), Jann Sjursen (KRF) og Kirsten Jacobsen (FRI) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til statsministeren:

Hvad kan regeringen oplyse om de forestående forhandlinger mellem Færøernes landsstyre og regeringen om en ændret tilknytning mellem Danmark og Færøerne?
(Forespørgsel nr. F 47).

Den danske delegation til OSCE's Parlamentariske Forsamling har meddelt mig, at den i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 6, jf. stk. 9, ønsker følgende redegørelse fra udenrigsministeren sat til forhandling i Folketinget:

Redegørelse om styrkelse af OSCE, herunder Parlamentarikerforsamlingens rolle.
(Redegørelse nr. UF 2).

Redegørelsen vil blive omdelt i Tinget, og forhandlingen vil finde sted torsdag den 30. marts 2000.

Jeg skal oplyse, at ved en teknisk fejl blev det i fredags efter første behandling af B 66: Forslag til folketingsbeslutning om ændring af pesticidafgiften (af Hans Christian Schmidt (V), Henriette Kjær (KF), Svend Aage Fauverholdt (DF), Ebbe Kalnæs (CD) og Thorkild B. Fransgaard (FRI) m.fl.) besluttet at henvise dette forslag til